

4. Principles of marketing / ed. by K. Philip, K. Philip. 3rd ed. Harlow, England : Prentice Hall, 2002. 856 p.

5. Marchuk O. O. Digital marketing as an innovative management tool. Economy and society. 2018. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-43> (date of access: 16.02.2023).

6. Renardson A. Digital marketing and today's B2B buyer: new rules of digital marketing. Digital agency network. 2023. URL: <https://digitalagencynetwork.com/digital-marketing-and-todays-b2b-buyer-new-rules-of-digital-marketing/>.

7. Волощук Д. Что такое digital marketing? Актуальность и важность для бизнеса | Интернет агентство M System. Интернет агентство MSystem. 2022. URL: <https://msystem.com.ua/chto-takoe-digital-marketing-aktualnost-i-vazhnost-dlja-biznesa/#:~:text=Цифровой%20маркетинг%20или%20digital%20marketing,в%20рамках%20современных%20цифровых%20технологий.>

Андрощук Г.О.

*кандидат економічних наук,
доцент, головний науковий співробітник*

Работягова Л.І.

Провідний науковий співробітник

НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА І МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ПАТЕНТНОМУ ТРОЛІНГУ В США І ЄС: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В роботі досліджено явище патентного тролінгу в США і ЄС в умовах цифрової економіки, визначено механізми протидії, запроваджені в цих юрисдикціях. Показано, що система єдиної патентної охорони, яка впроваджується в ЄС, зокрема, Угода про ЄПС має достатню кількість процедурних та інституційних гарантій для протидії тролінговій діяльності.

Під час кризи COVID-19 багато країн усвідомили важливість цифрових технологій для малого і середнього бізнесу, економіки держави та місцевих громад. Їх колективний внесок величезний: тільки у США до пандемії на них працювало 58,9 млн людей, а економічна активність склала майже 6 трлн доларів. Технологічні платформи та хмарні сервіси відіграли важливу роль, допомагаючи малим підприємствам розвиватися та виживати, а планшети та смартфони, що використовувались як власниками, так і співробітниками стали ще важливішими. Пандемія та потреба у соціальній дистанції збільшили використання цифрових технологій, оскільки все більше власників бізнесу освоюють інструменти та пристрої для зв'язку з клієнтами, просування своїх продуктів (послуг), реклами, виконання замовлень та управління фінансами. Багато малих підприємств здійснили цифровий стрибок, мобільні технології врятували значну кількість малих фірм та підготували підприємців до періоду відновлення.

Інфраструктура мобільного Інтернету та широкий спектр пристроїв дозволяють підприємцям працювати віддалено та гнучкіше. Водночас, ці зміни та прискорення, внаслідок застосування цифрових технологій та мобільних пристроїв, в багатьох регіонах опинились під загрозою через активізацію діяльності у цій сфері “непрактикуючих осіб” (NPE – non-practicing entity) або патентних тролів. Суперечки про ніби то порушення патентних прав на конструкції багатьох з цих пристроїв можуть призвести до припинення імпорту майже 90% пристроїв, які малі підприємства, їхні співробітники та самозайняті використовують у повсякденній роботі. А це вже становить загрозу економічній безпеці держави [1].

Патентним тролінгом є діяльність фізичної або юридичної особи, яка, отримуючи патент на винахід, не займається виробництвом продукції, а тільки використовує позови про порушення свого права на патент, з метою виграти в судовому розгляді для отримання прибутку. Діяльність патентних тролів слід визнавати як зловживання правом, оскільки вона не відповідає цілям патентного права та його принципам, порушує як суспільний інтерес, так і інтерес компанії, яка використовує запатентовану технологію, - передбачуваного порушника. В США згідно статистики від RPX Corporation визначені найбільш активні патентні тролі та сфери їх діяльності: електронні продажі та програмне забезпечення; побутова техніка; мережі; медіа-контент та його розповсюдження; мобільний зв'язок та техніка; доставка та логістика. Отже діяльність патентних тролів більшою мірою стосується цифрової економіки, яка включає три основні компоненти: підтримуюча інфраструктура (цифрова інфраструктура, апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації та мережі); ведення господарської діяльності та будь-яких інших процесів через комп'ютерні мережі та дистрибуцію товарів через Інтернет. Найактивнішими троями визначено компанії IPEdge, Leigh M. Rothschild, Brian Yates та інших непрактикуючих осіб [2].

У зарубіжній доктрині сформувався класифікація патентних тролів. Їх можна поділити на дві групи, залежно від обраної стратегії поведінки: 1) троль пропонує компанії-порушнику укласти з нею ліцензійний договір (initial licensee). 2) троль, як володілець права на патент, ініціює позов про порушення прав (infringer). Ці групи, відповідно, можуть бути розділені також на типи, залежно від схем дій троля. Основне питання розподілу – чи є дії патентного тролю доцільними (efficient) чи є вони зловживанням (extortive)?

Доцільними діями особи, яка потребує укладання ліцензійного договору (license supplier), визнаються тоді, якщо право такої особи було вже порушено компанією-виробником продукції. Якщо ж технологія ще не була застосована, але компанія - потенційний порушник - в умовах встановлених стандартів виготовлення продукції змушена її впровадити, патентний троль може «вимагати» (extort) у неї роялті. Троля, що діє за такою схемою, називають “здирик ліцензії” (license extortionist). Троль, що діє за другим сценарієм, як володілець прав на патент, чекає поки об'єкт, що охороняється,

буде впроваджений у виробництво і стандартизований. Лише потім троль подає позовну заяву про порушення своїх прав. Доцільними визнаються також дії особи, яка не приховує наявність у себе патенту та, можливо, навіть ним користується. У цьому випадку таку особу слід визнавати претендентом на роялті (royaltyclaimants). Патентний троль, який навмисно приховує свій патент (у зв'язку з чим компанія-порушник не знає навіть про існування патенту), а потім вимагає надмірної виплати роялті, в суді називається «вимагачем роялті» (excessiveroyaltyextortionists) [3].

Патентні тролі, як правило, діють через підставні компанії, розсилають формальні листи десяткам, сотням або навіть тисячам випадкових малих підприємств одночасно, заявляючи практично без доказів, що вони «порушують» патенти троля. Відправники вимагають так званих «ліцензійних зборів» у розмірі від 1 000 до 50 000 доларів США або більше. Щоб уникнути судового позову про порушення патентних прав, захист від якого може коштувати цим підприємствам набагато більше в суді, навіть якщо власник бізнесу не винний у ніякому порушенні, більшість компаній погоджуються вирішити цю проблему без витрат на судові процеси [4]. Менше 1% позовів від патентних тролей задовольняються судом у США. Однак через велику вартість судового процесу, 87% підприємців готові піти на угоду із цими особами. Судові процеси, ініційовані патентними тролями, мають реальні наслідки для американського бізнесу. Компанії, які стали об'єктами патентних тролів, змушені платити 29 млрд доларів у вигляді прямих готівкових витрат на рік, а в середньому компанії втрачають понад 6,5 млн доларів. Ці гроші можна було б інвестувати у розвиток бізнесу, наймання нових співробітників або для участі в дослідженнях та розробках [5].

Дослідники з Гарварду вивчили витрати на НДДКР у великих компаніях, на які були подані судові позови від патентних тролів. Вони порівнювали фірми, проти яких позов було відхилено, що представляє очевидний виграш для відповідача, з тими, де позов було врегульовано або було прийнято рішення на користь позивача. Зокрема, було встановлено, що коли судові позови не були відхилені, великі фірми були вимушені скоротити свої витрати на НДДКР на 211 млн. доларів і у наступні роки значно скорочували обсяги патентування [6].

Активність патентних тролів у США пояснюють наявністю в американській судовій системі аспектів, які зазвичай називають «підтримкою тролів», а саме: високу вартість судочинства; правила розподілу витрат у суді (обидві сторони несуть свої витрати); сплату непередбачених гонорарів для адвокатів, яка стимулює продовження судових процесів; високу суму збитків та ризик потрійних збитків у разі визнання судом «навмисного порушення прав людини»; позицію американських судів та присяжних щодо патентоздатності винаходів; низьку якість експертизи при отриманні патенту на винахід, що створює невизначеність щодо обсягу правової охорони винаходу; загальне формулювання положень закону щодо патентоздатності

винаходів, які стосуються програмного забезпечення та методів підприємницької діяльності.

На сьогодні у США намагаються суттєво змінити законодавство, пов'язане із патентним правом. Найважливішою законодавчою ініціативою протидії патентному тролінгу стало прийняття Закону про патентну реформу (The Leahy – Smith America Invents Act) [7] (далі – Закон) про зміну положень Патентного закону США 1952 - розділ 35 Зводу законів США (далі – Патентний закон США). Низка положень Закону спрямована, в першу чергу, на ускладнення процедури патентування, адже чим важче патентним троям отримати патент, тим складніше їм вступити в судові спори з реальними виробниками. Доцільно навести позицію Конгресу США, сформульовану стосовно патентної реформи, реалізованої Законом, а саме: «патентна система повинна стимулювати промисловість для розвитку нових технологій, які сприяють економічному зростанню і створенню робочих місць по всій країні, що включає захист прав малого бізнесу і винахідників від грабіжницької політики, яка могла б перешкоджати створенню інновацій». Отже новий Закон направлений проти патентних тролів.

Однією з перспективних новацій Закону є право третіх осіб впливати на попередній рівень техніки, який враховується при проведенні експертизи відповідно до нового пункту “e” § 122 Патентного закону США. Якщо компанії стало відомо про подання патентним тролем заявки на патентування винаходу і, на думку компанії, ця заявка не відповідає критеріям патентоздатності винаходу, то вона може подати своє дослідження рівня техніки (prior art) і коментарі до нього. Раніше таке дослідження рівня техніки можна було подати лише в обмежених випадках, і, до того ж, без своїх коментарів. Новий підхід до патентування винаходу означає, що тепер компанії можуть впливати на експертизу патентного відомства в процесі її проведення і, відповідно, на процес відмови у видачі патентів патентним троям. Крім того, в Патентний закон США були введені нові процедури для оспорування дійсності виданих патентів (анулювання патентів в адміністративному порядку).

У попередній редакції Патентного закону США повторна експертиза, що здійснювалась після видачі патенту, була представлена двома процедурами: без участі і з участю сторін. Законом було переглянуто главу 31 “Перегляд за участю сторін” (inter partes review) Патентного закону США та доповнено його новою главою 32 “Перегляд після видачі патенту” (Post-grant review). Натепер Законом передбачаються чотири процедури, які застосовуються після видачі патенту: перегляд після видачі патенту (post-grant review), перегляд за участю сторін (inter partes review), перехідна програма для патентів на методи ведення бізнесу (a transitional programme directed at business method patents) і додаткова експертиза (supplemental Examination). Вважається, що запровадження цих процедур в Патентному відомстві США дозволить зменшити навантаження на судові органи у сфері патентних

спорів, зокрема, при оскарженні дійсності патентів, а також підвищить якість патентів, що видаються.

Другою важливою новацією є введення Законом обмежень на подачу позовів проти групи відповідачів. Новою редакцією § 299 Патентного Закону США регламентується таке: «обвинувачені порушники не можуть бути об'єднані в одну справу як відповідачі та не можуть об'єднувати свої позови для розгляду в одному процесі, ґрунтуючись винятково на твердженнях, що кожен із них порушив патент або патенти». Зазначене положення застосовується до будь-яких цивільних позовів, поданих на дату або після дати ухвалення Закону і повинно припинити практику патентних тролів подавати позови не просто до одного відповідача, а до цілої групи відповідачів, тобто всім учасникам ринку, з метою не просто заробити гроші, а заробити дуже багато грошей. Таким чином, через подання групових позовів патентні тролі могли блокувати роботу і розвиток цілої індустрії [8].

Патентний тролінг у державах-членах ЄС є не таким поширеним явищем, як у США. Проте, ситуація наразі змінюється. Так відповідно до доповіді Darts-ip – провідної глобальної організації, яка займається аналітикою з інтелектуальної власності, у 2018 році, кількість судових позовів від патентних тролів у державах-членах ЄС суттєво зросла, зокрема, у період з 2007 до 2017 року майже втричі – з 65 до 173 за рік. Найбільше постраждала ІТ-індустрія, на яку припадає близько 75% усіх випадків. Доповідь також показує, що це стосується не лише великих компаній - майже чверть усіх відповідачів є малі та середні підприємства [9]. Таку ситуацію пов'язують з тим, що американські тролі почали частіше працювати на європейському ринку. Однак у європейських країнах патентні тролі діють не так нахабно, як у США тому, що: по-перше, суди активно застосовують механізм покладання всіх витрат на сторону, що прогнала; по-друге, у деяких країнах суд може вимагати від володільця патенту внесення застави для відшкодування судових витрат до розгляду спору. Застава застосовується у разі, якщо суд має сумніви щодо платоспроможності патентоволодільця у разі програшу в судовому розгляді. Ці механізми не можна недооцінювати. Попри свою простоту, вони досягають головної мети — зробити патентний тролінг не вигідним для недобросовісних патентоволодільців, а також гарантувати можливість справедливої компенсації протилежній стороні у разі визнання судом претензій позивача необґрунтованими.

Не зважаючи на наявність цих механізмів, експерти та всесвітньо відомі компанії, які працюють в ЄС, вважають, що Європейська комісія недостатньо займається проблемою патентного тролінгу та вимагають пришвидшити впровадження єдиної патентної системи в ЄС. Для створення єдиної патентної системи в ЄС - найбільшого досягнення в патентному ландшафті Європи за останні 40 років – був застосований режим посиленої співпраці, за яким щонайменше дев'яти державам-членам ЄС дозволяється запровадити розширену інтеграцію або співпрацю у певній сфері в межах ЄС, якщо ЄС, як ціле, не може досягти цілей такої співпраці. За результатами використання

процедури посиленої співпраці у сфері створення єдиної патентної охорони, в якій беруть участь усі держави-члени ЄС, крім Хорватії та Іспанії [10], Європейський Парламент і Рада ЄС затвердили у грудня 2012 року в Страсбурзі так званий «патентний пакет» Євросоюзу, а саме: введення європейського патенту з єдиною дією (далі - єдиний патент); запровадження механізму перекладу патентів; створення єдиного патентного суду (далі – ЄПС).

Створення єдиної патентної охорони нерозривно пов'язано з Угодою про єдиний патентний суд (далі – Угода про ЄПС) [11], яка набере чинності у перший день четвертого місяця після виконання наступних двох вимог (залежно від того, яка з них настане пізніше): 1. Передання на зберігання тринадцятій ратифікаційній грамоти, включаючи Німеччину, Францію та Італію (три договірні держави-члени ЄС, в яких у 2012 р. діяла найбільша кількість європейських патентів); 2. Набуття чинності поправок до Регламенту ЄС № 1215/2012 (Регламент Брюсселя I, який встановлює правила щодо юрисдикції національних судів при розгляді цивільних та комерційних спорів) стосовно його зв'язку з Угодою про ЄПС. Очікується, що після нещодавнього завершення необхідних ратифікаційних процедур державами-членами, які беруть участь, єдина патентна система запрацює навесні 2023 року.

Новий європейський «патентний пакет» привнесе дві головні зміни:

1. Можливість звертатися до Європейського патентного відомства (далі - ЄПВ) для отримання єдиного патенту, який буде діяти в усіх державах-членах, які беруть участь, як єдиний охоронний документ. При цьому єдиний патент буде співіснувати з національними патентами і класичним європейським патентом.

2. Створення наднаціонального ЄПС, наділеного виключною юрисдикцією щодо розгляду всіх справ про порушення та визнання недійсними європейських і єдиних патентів, а також справ про порушення і дійсність свідоцтв додаткової охорони, що видаються на підставі Регламенту ЄС № 469/2009 щодо свідоцтв додаткової охорони для лікарських засобів (кодифікована версія) або Регламенту ЄС № 1610/96 щодо свідоцтв додаткової охорони для засобів захисту рослин.

єдиної патентної охорони: дуже проста, зрозуміла і безкоштовна процедура отримання єдиного патенту в ЄПВ; можливість сплати єдиного збору в ЄПВ за підтримку чинності патенту замість сплати відповідних зборів у кожній державі-члені ЄС, який передбачено значно нижчим сумарного значення нині чинних національних зборів; компенсаційна схема, яка зменшує витрати на переклад патенту для малих і середніх підприємств, фізичних осіб, некомерційних організацій, університетів і державних дослідницьких організацій; можливість забезпечити єдину охорону і захист прав в усіх державах-членах, які беруть участь, оскільки матеріальне патентне право, яке регулює обсяг та обмеження прав, а також засоби правового захисту, доступні у випадках порушення патенту, містяться в Угоді про ЄПС. Крім

того, створення ЄПС забезпечить прийняття оперативних та якісних рішень, встановлення справедливого балансу між інтересами правовласників та інших сторін з урахуванням вимог необхідності пропорційності та гнучкості, а саме: для володільців патентів ЄПС запропонує більш надійне забезпечення дотримання чинних патентів із загальноєвропейськими наслідками щодо прийнятих рішень, судових заборон та відшкодування збитків; для третіх осіб та громадськості ЄПС забезпечить централізовану дію щодо визнання патентів недійсними, яка може здійснюватися у будь-який час протягом усього строку дії патенту, незалежно від процедури заперечення, що застосовується в ЄПВ[12].

Критики діної патентної охорони стурбовані тим, що неповністю враховуються всі наслідки її впровадження, зокрема, для малого та середнього бізнесу. Так в Угоді про ЄПС немає загальних норм матеріального права, які характеризують єдиний патент як об'єкт права власності (зокрема, передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, надання договірних ліцензій). Отже, немає єдиного правового регулювання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності на єдиний патент, що істотно знижує ефект єдиного характеру таких патентів. При цьому існує можливість отримання судової заборони в 17 держав-членів ЄС, які ратифікували Угоду про ЄПС, до розгляду питання про дійсність патенту, що може зіграти на руку патентним троям. Теж саме стосується однієї з можливостей ЄПС припинити дію єдиного патенту за допомогою єдиної процедури на території одночасно всіх 17 держав-членів ЄС.

Здавалося б, що переваги створення діної патентної охорони ЄС, наприклад, зниження витрат та спрощення процедури отримання єдиного патенту, існування спільного ринку, на якому продукція захищена єдиним патентом, сприяють діяльності тролів і призведуть до зростання патентного тролінгу в Євросоюзі. Однак, розглянемо так званий «патентний пакет» Євросоюзу з позицій протидії патентному тролінгу. Насамперед видаватиметься «сильний» патент. Єдиний патент — це європейський патент з єдиною дією, тобто це європейський патент, виданий ЄПВ відповідно до правил і процедур Європейської патентної конвенції (далі - ЄПК), який відповідає критеріям патентоздатності, визначеними ЄПК, і якому після видачі на запит його володільця надається єдина дія на території держав-членів ЄС, які беруть участь. Слід зазначити, що європейські патенти не видаються на винаходи, пов'язані з програмним забезпеченням та з методами підприємницької діяльності, якими в більшості випадків користуються патентні тролі. Після видачі і публікації європейського патенту ЄПК передбачена можливість застосування провадження з заперечення проти видачі європейського патенту (визнання його недійсним) в ЄПВ. Крім того, ЄПК 2000 була введена в дію нова централізована процедура - провадження з обмеження обсягу охорони та відкликання європейського патенту, яка може здійснюватися ЄПВ після процедури провадження з заперечення проти видачі європейського патенту. Вказані процедури проводяться в

адміністративному порядку і забезпечують отримання якісного патенту. Такий патент має чітко окреслений обсяг прав, і на нього важко спиратися патентному троллю в судовому розгляді. Зважаючи на те, що єдиний патент – це європейський патент з єдиною дією, введення єдиної патентної системи забезпечує видачу «сильного» патенту.

Угода про ЄПС містить процесуальні і інституційні гарантії, які перешкоджатимуть діяльності патентних тролів при розгляді справ ЄПС. До процесуальних гарантій належать: припис, згідно з яким сторона, що програла, сплачує судові витрати; обмеження на об'єднання кількох відповідачів; дискреційні судові заборони; обмеження засобів доказування; «правило пропорційності та справедливості». До інституційних гарантій належать такі: суди без присяжних засідателів; призначення суддів на певний строк; призначення суддів, Адміністративним комітетом під контролем Європейської комісії; система підготовки суддів; багатонаціональний склад судових колегій [13]. Розглянемо деякі з цих гарантій більш детально.

Сторона, що програла, сплачує судові витрати. Відповідно до ст. 69 Угоди про ЄПС «розумні та пропорційні судові витрати та інші витрати, понесені виграшною стороною, за загальним правилом, несе сторона, яка програла». При цьому Таблиця судових зборів включає як фіксовані збори так і додатковий збір, заснований на вартості справи, який застосовується якщо вартість справи перевищує встановлену межу в 500 тисяч євро та збільшується разом із вартістю дії. Збір, заснований на вартості, попередньо ґрунтується на оціночній вартості справи, зазначеної позивачем у позовній заяві [14]. Ризик понесення судових витрат є значним стримуючим чинником проти судових позовів, що ґрунтуються на сумнівних претензіях для будь-якого патентоволодільця, зокрема патентного тролля, який розглядає позов відповідно до Угоди про ЄПС.

Обмеження на об'єднання кількох відповідачів. У ст. 33 Угоди про ЄПС встановлено таке: «позов може бути пред'явлений декільком відповідачам лише разі, якщо відповідачі перебувають у комерційних відносинах і якщо позов стосується одного й того самого передбачуваного порушення» Таке обмеження не дозволяє патентному троллю об'єднати кілька сторін із різних географічних місць ЄС до єдиного позову в конкретному суді першої інстанції, якщо тільки сторони не пов'язані достатньою мірою комерційними відносинами та порушенням прав. Цедуже хороша гарантія, оскільки патентні тролі зазвичай націлені на кілька відповідачів, намагаючись одночасно зменшити свої судові витрати.

Дискреційні судові заборони – це можливість суду застосовувати на основі власного внутрішнього переконання один із кількох легітимних варіантів вирішення правових питань з метою найбільш ефективного здійснення правосуддя. Відповідно до ст.62 Угоди про ЄПС «Тимчасові та захисні заходи» суд може в порядку розпорядження винести судову заборону проти передбачуваного порушника або проти посередника, послугами якого користується передбачуваний порушник, з метою запобігти будь-якому

неминучому порушенню, заборонити на тимчасовій основі та присудити, у відповідних випадках, до повторної виплати штрафу. Однак суд не виносить попередні судові заборони автоматично, а на власний розсуд зважає інтереси сторін і, зокрема, бере до уваги потенційні збитки для будь-якої зі сторін внаслідок винесення або відмови в судовій забороні. Якщо володілець патенту (патентний троль) не займається практичною діяльністю, це відіграватиме роль у такій оцінці не на його користь. Крім того, ст. 63 Угоди про ЄПС передбачає таке: «у разі прийняття рішення про встановлення порушення патенту суд може винести судову заборону проти порушника, спрямовану на заборону продовження порушення». Використання виразу в ст.62 і ст.63 «може винести» дуже важливе, оскільки винесення судової заборони є допустимим, а не автоматичним. Зазначені положення Угоди про ЄПС є одними з найважливіших у боротьбі з патентними троями, позбавляючи їх основної зброї. Адже загроза судової заборони була однією з основних причин того, що відповідач вважав за краще врегулювати суперечку у позасудовому порядку.

Суди без присяжних засідателів. Рішення ЄПС приймаються суддівською колегією, до якої можуть входити судді, які мають юридичну освіту, і судді, які мають технічну освіту, а не присяжними засідателями. Судді, які мають юридичну освіту, повинні мати кваліфікацію, необхідну для призначення на суддівську посаду в будь-якій договірній державі-члені ЄС і мати досвід у вирішенні патентних спорів. До суддів, які мають технічну освіту висувають наступні вимоги: мати університетський диплом в будь-якій технічній галузі; високий фаховий рівень у цій галузі; достатні знання в галузі цивільного та цивільно-процесуального права для вирішення патентних спорів.

Це робить європейську судову систему більш «професійною», наприклад, суддя найчастіше вміє застосовувати політику, яка лежить в основі доктрини «неправомірного використання» до конкретних фактів» [15]. У США патентні тролі зазвичай подають позови до певних судів, у яких присяжні засідателі віддають перевагу патентним позивачам. Виключення присяжних засідателів відповідно до Угоди про ЄПС усуває їх можливу упередженість при розгляді патентних спорів.

Багатонаціональний склад судових колегій. Важливо відмітити ще такий аспект ЄПС - його децентралізовану систему побудови, яка складається з інстанцій, розташованих у різних договірних державах-членах. Крім того, усі колегії ЄСП відповідно до ст. 8 Угоди про ЄСП матимуть багатонаціональний склад, а саме: колегія місцевого відділу, яка протягом трьох років поспіль розглядає не менш 50 патентних справ на рік, буде складатися з двох суддів, які є громадянами держави, в якій знаходиться місцевий відділ, і одного судді, який не є громадянином цієї держави, але входить до суддівського корпусу; у колегії місцевого відділу, яка розглядає менше 50 справ на рік, один суддя має бути громадянином держави, в якій знаходиться місцевий відділ, та двох суддів з суддівського корпусу; колегія

регіонального відділу буде складатися з двох суддів держав, що входять в регіон, і одного судді з суддівського корпусу.

Такий склад колегій ЄПС дозволить гармонізувати застосовне матеріальне патентне право щодо обсягу та обмежень прав, що надаються патентом, а також засобів правового захисту у разі порушення патентних прав, забезпечить для судового провадження більш прості, швидкі та ефективні судові процедури, зокрема, стосовно визнання недійсними патентів на програмне забезпечення, та патентів на винаходи, реалізовані на комп'ютері, володільцями яких дуже часто є патентні тролі.

Підсумовуючи, слід визнати, що «патентний пакет» Євросоюзу має достатню кількість економіко-правових механізмів для протидії тролінговій діяльності. Численні процедурні та інституційні гарантії, передбачені в Угоді про ЄПС, повинні перешкоджати тому, щоб власники патенту брали участь у неправомірних і безпідставних патентних позовах. Однак потрібен час, щоб оцінити їх ефективність у практичній діяльності у боротьбі з троями.

Список використаних джерел:

1. Androshchuk G.O. Patent trolling against innovation: status, trends, threats // *Law and Innovation Society*. № 1/2013. P. 67-83. URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/androshchuk_en.pdf
2. RPX Corporation: The Most Active 'Patent Trolls' of 2016. URL: <https://www.rpxcorp.com/wp-content/uploads/sites/2/2017/05/the-most-active-patent-trolls-of-2016.pdf>
3. Sautier B. Patent trolls: face à l'invasion des lutins, comment réagir? URL: http://www.legalbiznext.com/droit/IMG/pdf/memoire_patent_trolls.pdf
4. Scott Burt It's Time to Stand Up to Patent Trolls! URL: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2015/01/article_0002.html
5. James E. Bessen, Michael J. Meurer The Direct Costs from NPE Disputes // Boston Univ. School of Law, Law and Economics Research Paper No. 12-34. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2091210
6. Harvard Business Review: The Evidence Is In: Patent Trolls Do Hurt Innovation. URL: <https://hbr.org/2014/07/the-evidence-is-in-patent-trolls-do-hurt-innovation>
7. Leahy-Smith America Invents Act. URL: http://www.uspto.gov/sites/default/files/aia_implementation/20110916-pub-1112-29.pdf
8. Андрощук Г.О., Работягова Л.І. Реформа патентної системи США: аналіз змін (II частина) // *Наука, технології, інновації*. 2017. №4. С. 71-80.
9. Patent trolls are increasingly targeting Europe's innovators. URL: <https://guests.blogactiv.eu/2018/06/21/%E2%80%A8patent-trolls-are-increasingly-targeting-europes-innovators/>
10. Council decision of 10 March 2011 authorising enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection (2011/167/EU). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011D0167&from=EN>
11. Agreement on a unified patent court. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A42013A0620%2801%29>

12. Андрощук Г.О., Работягова Л.І. Патентне право: міжнародно-правоверегулювання: монографія. К.: Інтерсервіс, 2018. 286 с.

13. Bisthoven N. J. (2013). Patent trolls and abusive patent litigation in Europe: What the Unitary Patent Package can learn from the American experience? TTLF Working Papers, 19, P.1-86.URL: http://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/07/janssens_wp19.pdf

14. Table of Court Fees. URL: https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc_documents/ac_05_08072022_table_of_court_fees_en_final_for_publication_clean.pdf

15. Krista Rantasaari Abuse Of Patent Enforcement In Europe How Can Start-ups And Growth Companies Fight Back?URL: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-11-3-2020/5190>

**Бабій І.В.,
Бовкун Н.М.,**

*вища кваліфікаційна категорія, викладачі –методисти
Відокремлений структурний підрозділ
«Уманський фаховий коледж технологій і бізнесу
Уманського національного університету садівництва»*

ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

В роботі розглянуті проблеми цифрової трансформації економіки в Україні.

Цифрова економіка оперує аналогічними з традиційною економікою сутностями, а саме: капітал, ресурси, люди. Рушійною силою цифрової економіки є людський капітал – знання, таланти, навички, вміння, досвід, інтелект. Стрімке розповсюдження цифрових технологій робить цифрові компетенції громадян ключовими серед інших навичок. Так, цифровізація та кросплатформовість у цей час є головними трендами на загальному ринку праці.

Кількість робочих місць в Україні, що вимагають принаймні базового розуміння інформаційних та комунікаційних технологій, стрімко збільшується. Внаслідок відсутності точної статистики важко оцінити це зростання протягом останнього десятиліття, однак об'єктивна реальність свідчить про те, що вміння користуватися цифровими технологіями стає основною вимогою до персоналу.[3]

Відповідно до звіту, який підготувала компанія Deloitte в 2022 році, питання адаптації суспільства наразі актуальне у всьому світі, де кожна країна шукає свої шляхи її вирішення. 90% опитаних керівників з усього світу (з 10 тис. осіб у 140 країнах) вважають, що їхня компанія стикається з руйнівними змінами, керованими цифровими технологіями. 70% зазначають, що їхня організація не має навичок адаптації.